

Од како се приказује серија "Сулејман величанствени" на Првој ТВ у Србији, наслушасмо се и прочитасмо доста коментара, судова, мишљења, ставова – од згражавања на помисао о "поновном продору Турака на Балкан" преко непристрасних коментара историчара о (не)веродостојности дотичне епохе приказане у серији, све до анализа (социолошких, психолошких, културолошких) о разлозима огромне гледаности исте. Сложила бих се са оценама историчара да је ово претежно сапуница у којој су битке и историја тек кулисе за главни ток радње, необичну љубавну причу отоманског владара, као што бих поновила и питање постављено креаторима домаћих серија зашто у Србији није екранизована ниједна значајна историјска епоха из славног средњег века, па све до обиља материјала из усмене епике, који чекају свог сценаристу, али најпре добру вољу да се то и оствари? Можда онда не би било толико забринутих над духом нације која са одушевљењем прати серију о султану који је између осталог, покорио и Београд?

Но, то није наша тема, већ чињеница да серија врло упечатљиво дочарава психологију харема, ту специфичну, вековима одгајану битку између жена, често на живот и смрт, а за наклоност султана, јединог мушкарца који је могао да им припадне макар и на једну ноћ. Нису случајно поједини историчари закључили да је институција харема била један од извора и тајни успона и моћи османлијског царства, али и један од главних узрока декаденције и пропасти које су уследиле. Не кажем случајно институција, јер уређење и функционисање целог тог система било је строго регулисано, правила су била строга, контрола на сваком кораку и ту су опстајали само они који су правила схватили, а победили само они који су их надиграли. Значај који је харем имао за султана и цео систем власти, далеко је надлазио баналне еротоманске западњачке представе из јефтиних филмова ц-продукције, где се све своди на трбушни плес и мало знојења са увек другом женом. Харем је невидљиво, иза сцене, из своје основне дубоке потчињености постепено овладао целим отоманским царством, сурвао га у хедонизам и насладу сваке врсте, а од сурових ратника остале су сенке које је Андрић маестрално описао у својим делима, попут паше са гнојном раном на лепом лицу из приче "Мара милосница." Испада тако да што је сужањ у већој потчињености, он ће јаче и трајније овладати својим господарем, јаче од било какве спољашње снаге и надмоћи.

Какве то везе има са Србијом данас, шта је заиста остало од оријента у нашем бићу, осим видљивих знакова попут назива многих јела и предмета (шећер, ратлук, роштиљ, јастук, сат...?). Између осталог, ма колико то деловало чудно у доба када су жене и мушкарци равноправни, а пред законом имају једнака права и могућности, баш психологија харема, тог специфичног (и чинило се архаичног) поретка који уређује мушко-женске односе, све више доминира у данашњој Србији. Сваки мушкарац који се дочепео било каквих ознака моћи (политичке, економске, професионалне) може да бира међу бројним девојкама и женама које се такмиче и утркују да дођу до његовог кревета и статуса миљенице, јер то виде као најлакши и(ли) чак једини пут да се извуку из беде, осредњости и мучног живота који их чека ако крену стопама својих мајки (читај заљубе се, удају, запосле, рађају и целог живота служе другима, плаћају кредите, старе уз шпорет и по градским превозима у нади да ће им деца имати више среће).

Данашње девојчице у Србији виде оно што њихови презаузети и оптерећени родитељи који живе у убеђењу из времена социјализма да треба вредно учити и радити, бити поштен и веран, па ће живот узвратити добрим, не виде и не желе знати, упркос томе што сваке вечери прате "Сулејмана", очигледно само анестезије ради. Штета, могли би нешто и научити, видели би оно што деца виде око себе, не треба им серија да схвате – приче о Европи и западним вредностима, барем када су мушко-женски односи у питању, заједно са горућом бедом и пљачкашком квазиелитом сваки дан су све даље и даље, а оријент и харем-психологија су увелико у Србији. Они који су се дочепали позиција и моћи, гомилају их и даље, осталима је намењена улога робова који стрепе за свој бедно плаћен посао, а све бајке о стручности, знању и напредовању на основу квалитета постоје само у предизборним слоганима и обећањима политичара, тих савремених ага и паша. Жене воде озбиљне битке на крв и нож за сваког иоле моћног мушкарца, не игра ту никакву улогу да ли је ожењен, колико је стар, има ли 50 или 150 кила, има ли косу, зна ли падеже... баш као у правом оријенталном харему. Зашто? Па познато је да су жене реалније, упркос свим психолошким причама о њиховој сентименталности и ирационалности, оне су природом свог пола окренуте свакодневном преживљавању, а за свакодневно преживљавање потребан је новац за хлеб, млеко, превоз, грејање, одећу...све те баналности којима се усијане мушке главе загладане у пројекте евроинтеграција или било које друге светле будућности ретко загледају.

Харем – Србија

Пише: Маја Радонић
уторак, 17 април 2012 22:19

